

Фінансування процесу оновлення основних засобів на прикладі вугледобувних підприємств України

Осипа Н.В., Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Фінансування процесу оновлення основних засобів на вугледобувних підприємствах України має загальні проблеми, характерні для інших галузей, але посилені кризовими явищами, пов'язаними з прорахунками в державному регулюванні в паливно-енергетичному комплексі.

Згідно зі ст. 10 Закону України від 18.09.91 р. № 1560-ХІІ "Про інвестиційну діяльність" формування необхідних ресурсів може здійснюватися за рахунок: власних фінансових ресурсів інвестора (амортизаційні відрахування, прибуток); позичкових фінансових коштів (облігаційні позики, банківські і бюджетні кредити); залучених фінансових коштів (грошові кошти, отримані від продажу акцій, пайові й інші внески громадян і юридичних осіб); бюджетних інвестиційних асигнувань.

У сучасних умовах для нормального здійснення виробничих процесів і одержання прибутку підприємства повинні здійснювати інвестиції в основний капітал при максимальному використанні власних фінансових ресурсів. Однак, самофінансування в сучасних умовах скоріше виключення, чим правило. Прибуток як джерело капітальних вкладень практично не використовується. Прибуток сьогодні – джерело самофінансування інвестицій лише на окремих високорентабельних підприємствах. Це зв'язано з неефективною податковою системою, масовою збитковістю виробництва і масовими неплатежами, особливо в паливно-енергетичному комплексі.

В умовах недостатності власних фінансових ресурсів з метою здійснення модернізації устаткування, реконструкції і технічного переозброєння підприємств, упровадження досягнень технічного прогресу підприємства могли б залучати зовнішні джерела. Але тут теж є проблеми.

Одним з джерел фінансування оновлення основних засобів у перехідній економіці виступає довгостроковий кредит, термін погашення основної суми заборгованості по якому перевищує рік і дозволяє провести оновлення основних засобів та відшкодувати витрати за рахунок цього. Перепоною цьому стає підвищений ризик довгострокового інвестування в умовах нестабільності економіки та законодавства.

Деяке значення у вирішенні проблеми фінансування оновлення основних засобів мають міжнародні кредитні лінії. Це кредитні лінії Європейського банку реконструкції і розвитку, Німецько-українського фонду "Міжнародний консультативний проект", Світового банку. Даним джерелом можуть користуватися тільки діючі підприємства з достатнім заставним майном, і цілком виключається можливість стартового фінансування нових підприємств або підприємств вугільної галузі, більшість яких дотується державою.

Залучення інвестицій вітчизняних і закордонних – важлива складова структури інвестиційного процесу. Іноземні інвестиції в Україні є інвестиціями закордонних фірм у власне виробництво через проникнення на український

ринок переважно задля використання дешевих трудових ресурсів та ухилення від оподаткування шляхом давальницького варіанту сировини з повним поверненням готової продукції в країну-резидент, тому не можна говорити про поширення використання прямих іноземних інвестицій.

Найбільш розповсюджена форма участі держави в інвестуванні – державні гарантії під іноземні кредити. Але у вугільній галузі це – пряме цільове фінансування, хоча його обсяги недостатні, а ефективність такого інвестування не досить висока.

Таким чином, в умовах недостатності фінансування з боку держави, практики неплатежів за поставлену на державні підприємства продукцію, відсутності умов кредитування, основним власним джерелом формування інвестиційних ресурсів є амортизаційні відрахування, розмір яких залежить від амортизаційної політики вугледобувного підприємства.